

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

ФИЛИПЧУК МИРОСЛАВ СТЕПАНОВИЧ

УДК 371.124:78

**МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО
КЕРІВНИЦТВА ЕСТРАДНИМИ КОЛЕКТИВАМИ
У ПОЗАШКІЛЬНІЙ РОБОТІ**

13.00.02 – „Теорія та методика музичного навчання”

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2010

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м.Київ

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Щолокова Ольга Пилипівна,
Інститут мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова,
завідувач кафедри фортепіанного виконавства і художньої культури.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Брилін Борис Андрійович,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
завідувач кафедри ансамблевої гри та естрадного мистецтва;

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Хлебнікова Людмила Олександрівна,
Інститут проблем виховання АПН України,
лабораторія естетичного виховання.

Захист відбудеться “10” березня 2010 р. о 16.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м.Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м.Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “5” лютого 2010 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.В.Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку освіти відповідно до Державної програми „Освіта”, Національної доктрини розвитку освіти України у XXI ст. та Законом України „Про вищу освіту” задекларовано комплекс концептуальних ідей і положень щодо впровадження інноваційних педагогічних технологій та підвищення рівня фахової підготовки майбутніх учителів. Тому актуальною стає проблема вдосконалення підготовки фахівців, зокрема вчителів музики, педагогів-музикантів, здатних не тільки до професійної самореалізації, а й спроможних залучити підростаюче молоде покоління до глибокого пізнання творів музичного мистецтва та їх творчого розвитку у процесі колективних музичних занять.

Важливу роль у цьому процесі відіграють естрадні колективи в позашкільній роботі, які розкривають перед учнями художні образи, збагачують досвідом творчості, формують духовний світ, розвивають самостійне мислення, пробуджують творчу ініціативу тощо. Керівництво художнім і, зокрема, естрадним колективом є важливою складовою професійної діяльності вчителя музики, який повинен виявляти себе не тільки як висококваліфікований спеціаліст-керівник, але й як педагог, організатор, вихователь, духовний наставник.

У зв'язку з цим перед музично-педагогічними вузами постає важливе завдання підготовки компетентних фахівців, спроможних здійснювати творчу діяльність в умовах сучасного розвитку мистецької освіти, запроваджуючи в навчально-творчий процес нові форми і методи педагогічної роботи.

Концептуальні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів висвітлені у психолого-педагогічній та науково-методичній літературі. Загальнопедагогічні засади професійної освіти майбутніх учителів висвітлюються у працях І.Беха, І.Зязюна, І.Підласого, М.Фіцули, М.Ярмаченка; питання специфіки педагогічної діяльності учителів розкриваються в дослідженнях С.Архангельського, В.Галузинського, В.Сластьоніна; проблеми професійної підготовки педагогів-музикантів та сучасної теорії музично-педагогічної освіти розглядаються у працях О.Дем'янчука, Л.Масол, О.Олексюк, Г.Падалки, О.Ростовського, О.Рудницької, О.Щолокової; методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя музики виокремлені в дослідженнях Л.Арчажникової, А.Козир, В.Муцмахера, Л.Хлебнікової.

Окремі дослідження присвячені проблематиці педагогічного керівництва музичними інструментальними колективами: вокально-інструментальним ансамблем - Б.Брилін, Н.Коваленко, М.Лисенко; народно-інструментальним ансамблем - А.Болгарський; дитячим духовим оркестровим колективом - О.Неженський, Я.Сверлюк; учнівським музичним колективом - В.Лапченко, В.Лебедев, І.Маринін, Л.Паньків, Т.Пляченко; народно-оркестровим колективом - Ю.Бай, П.Богонос, О.Ільченко; аматорським художнім колективом - О.Каргін, Н.Слободяник,

М.Соколовський, Ф.Соломонік, В.Чабанний; самодіяльним естрадним оркестром і ансамблем - О.Большаков, В.Коновалов, В.Кузнєцов.

Аналіз проведених досліджень показав, що проблема підготовки студентів до керівницької діяльності є закономірним відображенням тих суперечностей, що виникають між:

- зростаючими вимогами до якості фахової підготовки майбутніх учителів музики й усталеною практикою навчання у ВНЗ;
- удосконаленням практичної підготовки студентів і їх здатністю до музично-педагогічної діяльності;
- необхідністю фахової підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами і відсутністю в системі підготовки відповідного методичного забезпечення.

Актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична й методична розробленість, а також потреби практики зумовили вибір теми дослідження: *„Методика підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі”*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри методики музичного виховання, співів та хорового диригування Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова і складає частину наукового напрямку „Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музики”. Тему дисертації затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 26 вересня 2008 року) і Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології АПН України (протокол № 8 від 28 жовтня 2008 р.).

Мета дослідження полягає у теоретичній розробці, науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики у вищих закладах педагогічної освіти.

Предмет дослідження – методика підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі.

Відповідно до мети визначені **завдання** дослідження:

- на основі аналізу науково-педагогічної, мистецтвознавчої і мистецької літератури розкрити сутність поняття „естрадне виконавство” та визначити його характерні особливості;
- дослідити процес становлення та розвитку естрадно-колективного виконавства як специфічного виду музичної діяльності, а також специфіку керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі;
- визначити та обґрунтувати педагогічні умови керівництва естрадними колективами;
- визначити зміст, структуру та критеріальну базу готовності майбутніх учителів музики до керівницької діяльності як керівника творчого колективу;

- розробити спеціальну методикау підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами;

- експериментально перевірити ефективність розробленої методикау в умовах професійної підготовки майбутніх учителів музики у ВНЗ.

Методологічну і теоретичну основу дослідження становлять: наукові ідеї в галузі педагогіки, психології, естетики, мистецтвознавства щодо системного підходу та вивчення педагогічних і мистецьких явищ і процесів; філософські принципи гуманізму з урахуванням багатомірності та багатоваріантності його прояву в педагогічній діяльності (В.Андрущенко, І.Зязюн, В.Лутай); наукові праці з питань підготовки вчителів (Н.Гузій, Г.Васянович, В.Кан-Калик, С.Сисоєва); теорії розвитку позашкільної та позакласної роботи (І.Винниченко, О.Киричук, М.Коваль, В.Сухомлинський); психолого-педагогічні дослідження з проблем керівництва (В.Бондар, Л.Даниленко, Н.Коломінський, Р.Шакуров, В.Якунін); педагогічні концепції художньо-естетичного розвитку особистості (Б.Брилін, О.Олексюк, Г.Падалка, О.Ростовський, О.Рудницька, Л.Хлебникова, О.Щолокова); концепції колективного музичного виховання дітей (Д.Кабалевський, К.Орф, В.Шацька); праці мистецтвознавців, присвячені питанням становлення та розвитку естрадного мистецтва як художнього феномена (Б.Греков, А.Конников, В.Конен, Г.Шостак), естрадно-оркестрового та джазового виконавства (Л.Мельсон, С.Серінгер, Н.Хентоф, М.Уільямс).

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань використано комплекс теоретичних та емпіричних **методів дослідження**. До першої групи увійшли методи опрацювання психолого-педагогічної та мистецтвознавчої наукової літератури з проблеми дослідження, аналізу навчальних програм, моделювання й конкретизації теоретичного знання, узагальнення та систематизації педагогічного досвіду з питань керівництва естрадними колективами. Другу групу склали методи цілеспрямованого педагогічного спостереження, анкетування, опитування, тестування, бесіди, пояснення, стимулювання й мотивації, вибіркового вивчення музичного твору, багаторазового повторення складних місць у творі, мануального показу, педагогічного експерименту (констатувальний і формувальний), методи статистичного та графічного опрацювання експериментальних даних.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- *вперше:*

- розроблено технологію керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі;

- визначено зміст, структуру і критерії готовності студентів до керівницької діяльності;

- розроблено методикау підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі;

- *конкретизовано* сутність поняття „керівництво естрадними колективами у позашкільній роботі”;

- *удосконалено*: методи формування педагогічних умінь і навичок студентів та методи опрацювання навчального музично-естрадного репертуару;
- *подальшого розвитку* набули особистісно-орієнтований та компетентнісний підходи у підготовці майбутніх педагогів.

Практичне значення дослідження полягає у розробці й апробації експериментальної методики підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами; впровадженні навчального курсу „Методика роботи з естрадними музичними колективами” (за вимогами кредитно-модульної системи). Теоретичні й методичні положення дисертаційного дослідження можуть бути використані для вузівських лекційних курсів та спецкурсів, створення навчальних і методичних посібників з питань удосконалення фахової та професійної підготовки керівників до роботи з музично-творчими колективами, а також для наукових розробок з питань загальної і музичної педагогіки.

Основні положення та результати дослідження впроваджено у навчально-виховний процес Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 90 від 10.06.09.), Інституту мистецтв Тернопільського Національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 928-33/03 від 28.09.09.), музично-педагогічного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 10/29 від 30.04.09.), педагогічного факультету Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 19 від 24.04.09.). На різних етапах дослідження експериментальною роботою було охоплено 420 студентів.

Організація дослідження. Дослідження відбувалося у три етапи.

На першому етапі (2001-2002 рр.) проводився аналіз теоретичних джерел, науково-методичної літератури з проблем дослідження, визначався об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, вивчався стан підготовки до керівництва естрадними колективами.

На другому етапі (2003-2005 рр.) розроблялася методика дослідно-експериментальної роботи та авторська навчальна програма „Методика роботи з музичними естрадними колективами”, визначався критеріальний апарат дослідження, здійснювалися констатувальний та формувальний експерименти відповідно до розроблених критеріїв та показників готовності майбутніх учителів музики до керівницької діяльності.

На третьому етапі (2006-2009 рр.) аналізувалися й систематизувалися результати дослідно-експериментальної роботи, відбувалась апробація основних положень дослідження та їх впровадження в практику, формулювалися висновки та оформлювався текст дисертації.

Апробація та впровадження результатів дослідження здійснювалась у виступах з доповідями на Міжнародній науково-практичній конференції „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології” (14-15 вересня 2007 р.) в Рівненському державному гуманітарному університеті (м.Рівне), на

Міжнародному науково-методичному семінарі „VI мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О.П. Рудницької (4-5 грудня 2008 р.) в Інституті педагогіки та психології професійної освіти (м.Київ); на Всеукраїнській науково-практичній конференції „Мистецтво у духовному відродженні України: традиції, новації і перспективи” (22-23 квітня 2003 р.) в Інституті мистецтв (м.Рівне), на I Всеукраїнській науково-практичній конференції „Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України (12-16 квітня 2006 р.) на базі кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ (м.Рівне), на II Всеукраїнській науково-практичній конференції „Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України (19-22 квітня 2007 р.) на базі кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ (м.Рівне), на Всеукраїнській науково-практичній конференції: „Інструментальне мистецтво у вищій школі: проблеми і перспективи професійної підготовки” (22-23 квітня 2009 р. на базі кафедри теорії, історії музики і гри на музичних інструментах Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка (м.Кам'янець-Подільський); на щорічних звітних науково-практичних конференціях викладачів та аспірантів Рівненського державного гуманітарного університету (2003-2009 рр.).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені у 13 публікаціях автора, з них - 9 у наукових фахових виданнях.

Структура й обсяг дисертації складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел, що містить 274 найменувань (з них 11 іноземною мовою), 6 додатків на 26 сторінках. Повний обсяг дисертації – 237 сторінок, з них 186 сторінок основного тексту. Робота містить 16 таблиць, 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, розкрито ступінь її висвітлення у сучасній музично-педагогічній та науково-методичній літературі, визначено мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, розкрито методологічні та теоретичні засади, охарактеризовано методи дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів роботи.

У першому розділі – *“Науково-теоретичні засади підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі”* – проаналізовано філософську, психолого-педагогічну, мистецтвознавчу, музично-педагогічну літературу з проблем естрадного виконавства, з'ясовано його характерні ознаки; досліджено процес становлення та розвитку естрадно-колективного виконавства як специфічного виду музичної діяльності, а також специфіку керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі; визначено зміст, структуру

та критеріальну базу готовності студентів до керівництва естрадними колективами.

Унаслідок вивчення та аналізу наукової літератури встановлено, що проблему естрадного виконавства слід розглядати через призму музично-естетичного досвіду та художньо-освітньої практики. На основі наукових концепцій визначено такі ознаки естрадного виконавства, як: творчий підхід до втілення художнього образу музичних творів, пряме спілкування зі слухацькою аудиторією, відкритість і доступність у сфері музично-творчої діяльності, синтез виразних засобів музично-виконавської діяльності та акторської майстерності (театралізації).

У дослідженні окреслено, що естрадне виконавство є складним і багатогранним явищем музичного мистецтва, засобом пізнання, способом музичного мислення і результатом творчості, засобом розваг, спілкування, виховання й освіти, а також емоційно-інформативним явищем.

У контексті досліджуваної проблеми розглянуто естрадно-колективне виконавство як специфічний вид музичної діяльності, що сформувалося під впливом історико-еволюційних і соціально-художніх факторів. На основі опрацьованої наукової та художньо-публіцистичної літератури (Дж.Берендт, Дж.Колліер, Ю.Панасьє, У.Сарджент, Ю.Саульський, М.Уільямс, В.Яшкін) естрадно-колективне виконавство трактуємо як поліструктурне явище музичного мистецтва, яке значно відрізняється від сольного музикування передусім наявністю певної кількості виконавців, унікальністю репертуару, використанням різноманітних музичних інструментів. Доведено, що естрадні колективи на відміну від симфонічних, духових, народних, мають свою специфіку і характерні особливості, а саме: використання різноманітних інструментальних складів оркестрів і ансамблів, застосування характерних прийомів гри, відтворення імпровізацій, використання нетрадиційних ритмів, застосування сучасних засобів музичної та художньої виразності тощо.

Дослідивши проблему розвитку естрадно-колективного виконавства, ми встановили, що реалізація творчого розвитку художнього колективу вимагає відповідної музичної підготовки виконавців, усвідомлення особливостей ансамблевого виконавства, значних сумісних зусиль керівника й музикантів щодо узгодження виконавських операцій як у художньому, так і технологічних аспектах.

Відтак, аналіз зазначених наукових праць, присвячених дослідженню естрадно-колективного виконавства, підтвердив, що найменш дослідженою у цьому сенсі є проблема підготовки майбутніх фахівців до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі.

На основі опрацьованої науково-педагогічної та методичної літератури з проблем керівництва музично-творчим колективом у позашкільній роботі (Б.Брилін, О.Киричук, С.Кручинін, В.Лапченко, М.Лисенко, Г.Солопахо), організації навчально-творчого процесу художнього колективу (А.Готліб, В.Зеленін, О.Ільченко, В.Кузнецов, Л.Паньків) та врахування сучасних концепцій музичного навчання і виховання (Д.Кабалевський, О.Олексюк, Г.Падалка, В.Петрушин, О.Ростовський, О.Рудницька, Л.Хлебнікова)

виділено складові керівництва естрадним колективом: використання різноманітного впливу музики на пізнавальну і творчу діяльність учнів; налагодження музично-виконавської взаємодії та діалогових стосунків між керівником та учасниками колективу; формування в учнів виконавських умінь і навичок під час колективного музикування; розвиток умінь і навичок творчої діяльності учнів.

У дослідженні керівництво естрадним колективом розглядається з позицій забезпечення педагогічних умов для розвитку творчої активності учнів та їх самореалізації у процесі колективного музикування. Такими умовами визначено: врахування особливостей індивідуальності кожного учня колективу; створення належних умов, які б стимулювали учасників до творчого самовираження, самостійного пошуку інтерпретації музичних творів; систематичне впровадження слухання музики з метою естетичного розвитку учасників колективу, залучення їх до музикування, імпровізації і творення музики; надання серйозної уваги культурі сценічної поведінки та ін.

Враховуючи специфіку керівництва естрадним колективом у позашкільній роботі з'ясовано, що воно є досить складним і динамічним процесом, в якому важливе місце займає керівник, виступаючи у ролі педагога, вихователя та організатора колективу.

Для забезпечення продуктивних музично-колективних занять представлено технологію керівництва естрадними колективами, яка передбачає визначення особливостей навчально-творчої роботи (цілісне охоплення музичного твору, доступність і послідовність музично-педагогічних вказівок керівника, індивідуальну спрямованість роботи, опору на свідоме ставлення учнів до музично-виконавської діяльності та їх активність); розробку етапів навчально-творчої роботи у колективі (планування, організація та управління), визначення оптимальних видів репетиційних занять (коректурна, ординарна, прогонна та генеральна) та форм творчої роботи (індивідуальна, групова, колективна, самостійна).

У результаті теоретичного аналізу доведено, що успішність діяльності естрадного колективу можлива за умови фахової підготовки майбутніх учителів музики, яка включає психолого-педагогічний аспект (вивчення індивідуально-психологічних особливостей учнів, розвиток естетичного смаку та гуманних якостей у дітей, формування стійкого інтересу в учнів до музично-колективної гри); музично-теоретичний (знання з історії музики, гармонії, аранжування, імпровізації, поліфонії, аналізу музичних форм); організаційно-методичний (створення естрадного колективу, володіння методикою музичного навчання і виховання, технологією керівництва музичним колективом, вміння впливати на колектив та залучати учнів до творчої діяльності); операційно-дійовий (навички та уміння гри на музичному інструменті).

На основі аналізу різнобічної музично-педагогічної діяльності педагога-музиканта розроблено зміст і структуру готовності майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі, яка

охоплює такі взаємопов'язані компоненти: *мотиваційно-пізнавальний*; *когнітивно-операційний*; *творчо-діяльнісний*; *емоційно-вольовий*. Відповідно до змістових параметрів означених компонентів визначені критерії та показники підготовки студентів до досліджуваного виду педагогічної діяльності. *Мотиваційно-пізнавальний* критерій дозволяє виявити міру мотиваційної спрямованості майбутніх учителів музики на керівництво музичними колективами. Показниками цього явища слугують: вияв інтересу до діяльності керівника естрадного колективу; розуміння специфіки професійної діяльності керівника колективу; здатність до критичної самооцінки себе як керівника творчого колективу; вияв музично-естетичних смаків, обізнаність у галузі естрадно-інструментальної музики. *Когнітивно-операційний* критерій свідчить про ступінь сформованості знань студентів щодо керівництва естрадними колективами. Показники: усвідомлення ролі та можливостей керівника у організації колективної творчої діяльності учнів; вияв індивідуально-психологічних якостей та педагогічних здібностей керівника музичного колективу; сформованість знань і умінь щодо керівництва естрадним колективом. *Творчо-діяльнісний* критерій характеризує ступінь засвоєння музичного матеріалу і міру здатності донести його до колективу. Показники: вільне оперування музичним матеріалом; вияв організаторських здібностей; умінь визначати форми та методи репетиційної роботи у конкретній ситуації. *Емоційно-вольовий* критерій дозволяє визначити міру здатності до налагодження морально-психологічного клімату в колективі учнів і виявляється у таких показниках: здатність емоційно впливати на аудиторію; здатність до регулювання власного емоційного почуття (витримка, концентрації й розподіл уваги в процесі музично-творчої роботи з учнями); володіння способами та прийомами міжособистісного спілкування.

Визначені критерії та показники готовності майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі дають можливість виявити рівень професійно-педагогічних умінь до керівницької діяльності та забезпечити цілісність і творчу спрямованість навчально-творчого процесу.

У **другому розділі** – *“Дослідно-експериментальна робота з формування готовності студентів до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі”* – представлено діагностичні дані констатувального, формувального та контрольного експериментів дослідної роботи, обґрунтовано форми, методи й етапи підготовки майбутніх учителів музики до керівницької діяльності.

У процесі констатувального експерименту вивчався стан готовності студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі за розробленими критеріями і показниками.

Перший етап дослідження передбачав визначення ступенів мотиваційно-пізнавального та когнітивно-операційного компонентів готовності майбутніх учителів до керування естрадним колективом у позашкільній роботі згідно з

розробленими критеріями та показниками. За допомогою методів анкетування, усного та письмового опитування вивчалися мотиви вибору професії та міра зацікавленості й прагнення до керування творчим колективом, ступінь усвідомлення специфіки професійної діяльності керівника естрадного колективу, виявлення музично-естетичних смаків та ступінь обізнаності у галузі естрадно-інструментальної музики. Методи тестування, письмового опитування застосовувалися при виявленні в студентів організаційно-методичних і психолого-педагогічних знань та умінь щодо керівництва естрадним колективом. За результатами діагностування студентів було розподілено на три рівні: за мотиваційно-пізнавальним критерієм – низький (31,7 %), середній (60 %), високий (8,3 %) та когнітивно-операційним – низький (53,6 %), середній (35,7 %), високий (10,7 %).

Другий етап дослідження був спрямований на виявлення в майбутніх учителів практичних умінь і навичок керівництва естрадним колективом за показниками творчо-діяльнісного та емоційно-вольового критеріїв. Цей етап експерименту проводився в умовах роботи студентського естрадного музичного колективу. У процесі творчої роботи студентам необхідно було вміти донести до учасників художньо-виконавський задум музичного твору, правильно організувати музично-колективну діяльність, визначити ефективні форми й методи творчої роботи.

Як показало дослідження, студенти виявили доволі низький рівень музично-практичних умінь та навичок керівництва естрадним колективом. Більшість респондентів зазнавали певних труднощів у встановленні контакту з учасниками, не могли швидко і якісно настроїти окремі інструменти та групи ансамблю в цілому. Найбільшою проблемою було настроювання духових інструментів. Не маючи сформованих відповідних слухових навичок, студентам було складно настроїти окремо такі інструменти як саксофони та труби з тромбоном. Певні труднощі в роботі з естрадним музичним колективом виникли під час роботи над складними місцями у творі. Як показало спостереження, переважна більшість студентів не могли конкретно визначити складні місця у творі, зосереджуючи в основному увагу на другорядних місцях. За нашими дослідженнями, більшість студентів не приділяли значної уваги коригуванню звукового й ансамблевого балансу при відтворенні певних виконавських операцій. Було помітно, як деякі голоси партій випадали із загального динамічного балансу, особливо під час виконання спільних колективних дій. Не було узгодженого динамічного балансу між духовими інструментами та супроводом.

Виявлені недоліки пояснюються тим, що практика навчання і виховання майбутнього вчителя недостатньо орієнтована на підготовку висококваліфікованого керівника естрадного музичного колективу, який має володіти практичними вміннями і навичками, уміти створювати морально-психологічний клімат у колективі та захоплювати учасників музично-творчою діяльністю, виявляти психологічну витримку і концентрацію уваги. За результатами оцінювання студентів було розподілено на три рівні: за творчо-діяльнісним критерієм – низький (45,2 %), середній (43,8 %), високий

(11 %) та емоційно-вольовим – низький (53,2 %), середній (40 %), високий (6,8 %).

На основі отриманих результатів та їх математико-статистичної обробки було визначено рівні сформованості майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі.

Високий рівень (9,2 %) відзначається стійким ставленням та розвинутою мотивацією майбутніх учителів до музично-педагогічної діяльності в якості керівника естрадного колективу. У студентів цієї групи сформовані практичні вміння і навички та організаційно-методичні знання, розвинені індивідуально-психологічні й педагогічні здібності, здатність до критичної самооцінки себе як керівника музично-творчого колективу.

Середній рівень (45 %) характеризується позитивним ставленням і бажанням керувати естрадним колективом. Проте рівень теоретичних знань і практичних умінь студентів є недостатньо глибоким, що, у свою чергу, призводило до пасивної позиції, виконання завдань без належної творчої ініціативи. Для представників цієї групи характерними є недостатньо сформовані якості цілеспрямованості, ініціативності, організованості, самостійності. Вони не завжди готові до адекватної самооцінки результатів власної діяльності.

Низький рівень (45,8 %) відзначається байдужим ставленням та відсутністю інтересу майбутніх учителів до керування естрадним колективом, бажання намагатися підвищувати професійні вміння й навички. Цим студентам бракує теоретичних знань, а також досвіду самостійної практичної діяльності. Емоційний рівень таких студентів недостатньо розвинений, вони не готові керувати емоційними реакціями учнів, „вести їх за собою” в процесі музично-колективної діяльності. Респонденти цієї групи виявилися не готовими творчо осмислити свою діяльність і адекватно оцінити себе як керівника творчого колективу.

Результати констатувального експерименту засвідчили необхідність створення спеціальної методики підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі, що включає формування стійкої мотивації до музично-колективної діяльності, комплекс теоретичних знань, які спрямовані на організацію і методику роботи з творчими колективами, оволодіння практичними вміннями й навичками, які забезпечують ефективність проведення репетиційних занять та реалізацію художньо-виконавських завдань.

Формувальний експеримент проводився відповідно до розробленої методики підготовки студентів до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі, що являла собою цілісну структурну систему формування професійно-педагогічних умінь у майбутніх учителів-керівників відповідно до визначених критеріїв готовності до даного виду діяльності, а саме: організувати естрадний колектив у позашкільній роботі, спрямовуючи його в русло професійного зростання; скеровувати навчальний процес на розкриття музично-творчих здібностей під час колективного музикування; застосовувати і поєднувати індивідуальні та колективні форми

занять, враховуючи індивідуальні особливості учнів та їх музичну підготовку; використовувати ефективні форми й методи, які б відповідали поставленій меті та завданням навчально-творчої роботи; розподіляти педагогічну увагу на різних аспектах роботи; запроваджувати в колективну музичну діяльність новітні педагогічні технології; засвоювати передовий досвід роботи кращих керівників творчих колективів.

В основу підготовки студентів покладено навчальний курс „Методика роботи з естрадними музичними колективами”, розроблений відповідно до вимог кредитно-модульної системи, форми творчої роботи (індивідуальна, групова, колективна), педагогічну практику, які використовувалися з метою набуття необхідних знань із фундаментальних професійно-орієнтованих дисциплін та запровадження ефективних методів і прийомів керівництва у процесі навчально-творчого процесу.

Підготовка студентів до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі має здійснюватися за визначеними етапами: *підготовчий* (передрепетиційний), *виконавський* (репетиційний), *завершальний* (творчий).

Перший етап підготовки студентів відбувався за показниками мотиваційно-пізнавального та когнітивно-операційного компонентів готовності майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі. Він був спрямований на формування у студентів стійкого інтересу та зацікавленості до музично-педагогічної діяльності керівника творчого колективу, виявлення педагогічних і професійних кроків та підходів у розумінні специфіки керівницької діяльності вчителя музики, збагачення й поглиблення знань студентів з питань організації та керівництва естрадними колективами під час вивчення курсу „Методика роботи з естрадними музичними колективами”. Опрацювання таких тем курсу як „Психолого-педагогічні особливості керівника естрадного колективу в позашкільній роботі”; „Стилі та методи керівництва музично-творчим колективом”; „Керування естрадним колективом відповідно до особистісно-орієнтованих методологічних підходів” надало можливість студентам осмислити сутність і зміст педагогічного керівництва музично-творчим колективом, усвідомити механізм взаємовідносин учасників та специфіку діалогових стосунків між керівником і учасниками колективу, знаходити ефективні стилі й методи керівництва відповідно до визначених художньо-виконавських завдань.

На цьому етапі дослідження були використані методи бесіди, дискусій, наочності, постановки проблемних питань.

Другий етап відбувався за показниками творчо-діяльнісного та емоційно-вольового компонентів готовності майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі. Він був спрямований на формування у студентів практичних умінь та навичок й проводився в умовах роботи студентського естрадного музичного колективу. На даному етапі використовувався широкий спектр методичних знань і прийомів, які були покладені в основу колективних занять, допомагаючи студентам правильно організувати роботу колективу, знаходити

оптимальні шляхи для встановлення контакту з учасниками та донесення до колективу необхідної музичної інформації („самопрезентація”, „комунікативна взаємодія”), адекватно здійснювати процес настроювання окремих музичних інструментів, інструментальних груп та досягнення належного ансамблевого балансу, вміло поєднувати різні форми й методи роботи, які забезпечували б належні умови для роботи над музичним твором та сприяли творчому зростанню майбутнього фахівця – керівника естрадного музичного колективу.

На цьому етапі педагогічної роботи використовувались такі методи: розповіді, пояснення, групового музикування, діалогічної взаємодії, рольової гри, стимулювання й мотивації, вибіркового вивчення музичного твору, багаторазового повторення, мануального показу.

Третій етап передбачав розвиток самостійності студентів у застосуванні набутих практичних умінь і навичок керівницької діяльності в умовах педагогічної практики, яка проводилася на базі дитячого естрадного музичного колективу палацу дітей та молоді м.Рівного. У процесі педагогічної практики студенти ознайомилися з навчальною і творчою базою практики, налагоджували тісні творчі контакти з учасниками колективу, зазначали для себе важливі грані музично-педагогічної діяльності. На цьому етапі дослідження студенти активно застосовували різноманітні форми та методи роботи, проявляли наполегливість і відповідальність в організації музично-колективних занять. Важливим стимулом для студентів стало проведення концертного виступу, на якому майбутні вчителі музики демонстрували набуті практичні вміння й навички керування естрадним колективом. Як засвідчили результати дослідної роботи, проходження педагогічної практики позитивно вплинуло на формування у студентів стійкої спрямованості до професійно-педагогічної діяльності керівництва творчим колективом.

Узагальнена перевірка результативності запропонованої методики проводилася на основі контрольного діагностування та порівняльного аналізу рівнів готовності до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі студентів експериментальної і контрольної груп та представлена на рисунку 1.

Рис. 1. Динаміка рівнів готовності студентів до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі

Таким чином, можна констатувати, що в результаті проведення формувального експерименту відбулися суттєві динамічні зрушення у студентів експериментальної групи, які мають високий рівень готовності до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі. Так, 43,3 % студентів експериментальної групи продемонстрували високий рівень, 35,6

% – середній, 21,1 % – низький. У контрольній групі високий рівень зафіксовано у 13,8 % студентів, 46,4 ; – середній, 39,8 % – низький.

Результати здійснення експериментальної роботи довели ефективність розробленої методики і дають підстави стверджувати доцільність її впровадження у практику навчання музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів.

ВИСНОВКИ

У дисертації теоретично осмислено і науково обґрунтовано проблеми підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі, які відображено в розробленій спеціальній методиці підготовки фахівців до даного виду діяльності в умовах вищих мистецьких і музично-педагогічних закладів освіти. Результати здійсненого дослідження дали змогу сформулювати такі висновки.

1. Унаслідок вивчення та аналізу наукової літератури встановлено, що естрадне виконавство є складним і багатогранним явищем музичного мистецтва, яке охоплює комплекс загальних видів художньої й музично-виконавської діяльності та спрямовується на реалізацію творчих можливостей учасників. У результаті дослідження було розкрито загальне і відмінне в академічному та естрадному виконавстві, а також окреслено характерні ознаки естрадного виконавства, такі як творчий підхід до втілення художнього образу музичних творів, пряме спілкування зі слухацькою аудиторією, відкритість і доступність у сфері музично-творчої діяльності, синтез виразних засобів музично-виконавської діяльності та акторської майстерності (театралізації).

2. Шляхом дослідницького пошуку розглянуто естрадно-колективне виконавство як специфічний вид музичної діяльності, що сформувався під впливом історико-еволюційних і соціально-художніх чинників. На основі вивчення наукових, мистецтвознавчих та художньо-публіцистичних праць висвітлено виконавську й творчу діяльність естрадних колективів, розкрито специфічні особливості естрадно-колективного музикування, розглянуто види і типи музичних колективів, які формувалися відповідно до художньо-виконавських завдань та концертно-творчої діяльності.

3. У контексті проведеного дослідження розкрито специфіку керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі та функції керівника як педагога, вихователя й організатора колективу, що спрямовані на забезпечення творчого розвитку його учасників. Визначено складові керівництва, що сприяють успішному досягненню художньо-виконавських завдань колективу: використання різноманітного впливу музики на пізнавальну й творчу діяльність учнів, налагодження музично-виконавської взаємодії та діалогових стосунків між керівником і учасниками, формування в учнів виконавських умінь та навичок під час колективного музикування, розвиток умінь і навичок творчої діяльності учнів.

4. Визначено та обґрунтовано необхідні умови для роботи в естрадних колективах у позашкільній роботі: врахування особливостей індивідуальності кожного учня колективу; створення належних умов, які б стимулювали учасників до творчого самовираження, самостійного пошуку інтерпретації музичних творів; систематичне впровадження слухання музики з метою естетичного розвитку учасників колективу, залучення їх до музикування, імпровізації й творення музики; надання серйозної уваги культурі сценічної поведінки та ін.

5. У дослідженні представлено розробку технології керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі, яка передбачає визначення особливостей навчально-творчої роботи (цілісне охоплення музичного твору, доступність і послідовність музично-педагогічних вказівок керівника, індивідуальну спрямованість роботи, опора на свідоме ставлення учнів до музично-виконавської діяльності та їх активність); розробку етапів навчально-творчої роботи у колективі (планування, організація та управління), визначення оптимальних видів репетиційних занять (коректурна, ординарна, прогонна та генеральна) та форм творчої роботи (індивідуальна, групова, колективна, самостійна).

6. Відповідно до завдань дослідження розроблено й обґрунтовано зміст та структуру готовності майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами, яка охоплює цілісну систему взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-пізнавальний; когнітивно-операційний; творчодіяльнісний; емоційно-вольовий. Визначено критерії та показники готовності студентів до даного виду педагогічної діяльності відповідно до змістових параметрів означених компонентів. У результаті констатувального експерименту визначено три рівні сформованості готовності майбутніх учителів музики до керівницької діяльності: високий, середній, низький.

7. Розроблено спеціальну методику підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами, яка передбачає засвоєння студентами створеного нами курсу „Методика роботи з естрадними музичними колективами”, а також дотримання певної послідовності у роботі згідно з визначеними етапами. Перший етап – *підготовчий* - спрямовано на формування у студентів стійкого інтересу до діяльності керівника творчого колективу, ознайомлення майбутніх учителів музики із різними стилями та методами керівництва. Другий етап - *виконавський* – має бути спрямованим на засвоєння студентами форм і методів роботи з музичними творами та формування у них практичних умінь і навичок керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі. Третій етап - *завершальний* – орієнтовано на узагальнення й закріплення набутих в умовах аудиторної діяльності умінь і навичок безпосередньої роботи з учнями під час проходження студентами педагогічної практики.

8. Перевірка результативності проведеної дослідно-експериментальної роботи здійснювалась на основі порівняльного аналізу рівнів готовності майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі контрольної та експериментальної груп. Отримані в

процесі аналізу показники засвідчили позитивні зрушення рівнів готовності до керівницької діяльності у студентів експериментальної групи на відміну від контрольної, що свідчить про ефективність та перевагу запропонованої методики і доцільності її застосування у навчально-виховному процесі музично-педагогічних факультетів ВНЗ.

Проблема підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі не вичерпується результатами виконаного дослідження. Подальшого вивчення потребують такі питання: специфіка підготовки вчителя-керівника до роботи з аматорськими естрадними колективами (як дитячими, так і дорослими), створення навчально-методичних рекомендацій та посібників із проблеми підвищення рівня професійної й педагогічної майстерності майбутніх керівників естрадних музичних колективів.

Основні положення дисертації викладено в таких публікаціях автора:

1. Филипчук М.С. Мета і зміст навчально-виховної та творчої роботи в аматорському естрадному музичному колективі /М.С. Филипчук //Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: зб. наук. праць. – Рівне: РДГУ, 2002. - Вип. 20. - С. 128-131.

2. Филипчук М.С. Історико-соціальні фактори становлення і розвитку методики музичного навчання від античності до середньовіччя /М.С. Филипчук //Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: зб. наук. праць. – Рівне: РДГУ, 2003. - Вип. 27. - С. 113-115.

3. Филипчук М.С. Теоретико-методологічні основи розвиваючого навчання в музично-виконавському колективі /М.С. Филипчук //Наукові записки Національного університету „Острозька академія”. Серія: Психологія і педагогіка: зб. наук. праць. Ч.1. – Острог: Вид-во Національного університету „Острозька академія”, 2005. - Вип. 6. – С. 167-170.

4. Филипчук М.С. Основні методи навчання в репетиційній роботі естрадного оркестру /М.С. Филипчук //Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: зб. наук. праць. – Житомир: ЖДУ, 2005. - Вип. 21. - С. 245-247.

5. Филипчук М.С. Виховання відчуття свінгу в артистів естрадних оркестрів у процесі вивчення джазових творів /М.С. Филипчук //Науковий Вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського: зб. наук. праць. Спеціальний випуск: Мистецька освіта - сучасний стан і перспективи розвитку. – Одеса: ПДПУ, 2007. - Ч.2. – С. 194-200.

6. Филипчук М.С. Навчальний естрадний оркестр як об'єкт наукового пізнання /М.С. Филипчук //Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць № 18. Спеціальний випуск: Мистецько-педагогічна освіта [редкол.: В.К.Бузяк (гол.ред. та ін.)]. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2007. - Ч.2. – С. 175-183.

7. Филипчук М.С. Становлення та розвиток методики роботи з естрадними оркестрами /М.С. Филипчук //Науковий часопис Вища освіта України № 2 (додаток 1). Тематичний випуск: „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Рівне-Київ: РДГУ, 2007. - Т.2. – С. 102-106.

8. Филипчук М.С. Особливості музично-педагогічної діяльності керівника шкільного естрадного оркестру /М.С. Филипчук //Педагогічні науки Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка: зб. наук. праць. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2009. - Ч.3. – С. 175-181.

9. Филипчук М.С. Специфіка професії диригента – керівника шкільного естрадного оркестру /М.С. Филипчук //Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць. – Кам’янець-Подільський: ПП Медобори, 2009. - Вип. 3. – С.433-437.

10. Филипчук М.С. Диригування та методика роботи з естрадним оркестром: Методичні рекомендації для студентів V курсу кафедри естрадної музики з підготовки до державного екзамену зі спеціалізації „Музичне мистецтво естради” /Мирослав Филипчук. – Рівне: РДГУ, 2003. – 23 с.

11. Филипчук М.С. Особливості навчання студентів в естрадному оркестрі на кафедрі естрадної музики в ВНЗ мистецьких напрямів /М.С. Филипчук // Зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. „Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України”, 12-16 квітня 2006 р. – Рівне: Волинські обереги, 2006. - Вип. 1. - С. 100-1004.

12. Филипчук М.С. Методика підготовки музичного номера в естрадному оркестрі /М.С. Филипчук //Зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. „Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України”, 19-22 квітня 2007 р. – Рівне: Волинські обереги, 2007. - Вип. 2. - С. 84-88.

13. Филипчук М.С. Специфіка роботи вчителя музики з шкільним естрадно-оркестровим колективом /М.С. Филипчук //Педагогічна майстерність як система професійних мистецьких компетентностей: зб. наук. праць. - Матеріали VI мистецько-педагогічних читань пам’яті професора О.П.Рудницької, 4-5 грудня 2008 р. – Чернівці: Зелена Буковина, 2009. – С. 252-256.

АНОТАЦІЇ

Филипчук М.С. Методика підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами у позашкільній роботі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2010.

Дисертація присвячена проблемі підготовки майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі.

Проаналізовано наукову літературу з проблем естрадного виконавства та досліджено процес становлення і розвитку естрадно-колективного виконавства як специфічного виду музичної діяльності. Розкрито специфіку керівництва естрадними колективами в позашкільній роботі, визначено та обґрунтовано педагогічні умови, які є необхідними для успішної керівницької діяльності.

У роботі визначено зміст, структуру та критеріальну базу готовності майбутніх учителів музики до керівництва естрадними колективами.

Розроблено та впроваджено в навчальний процес спеціальну методiku підготовки майбутніх учителів музики, яка поєднує в собі підготовчий (передрепетиційний), виконавський (репетиційний), завершальний (творчий) етапи методичної підготовки майбутніх фахівців до керівницької діяльності. Здійснено експериментальну апробацію створеної методики, яка супроводжується статистичними даними і засвідчує її ефективність.

Ключові слова: керівництво естрадними колективами, позашкільна робота, технологія керівництва, етапи методичної підготовки до керівницької діяльності.

Филипчук М.С. Методика подготовки будущих учителей музыки к руководству эстрадными коллективами во внешкольной работе. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02. – теория та методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2010.

Работа посвящена теоретико-экспериментальному исследованию проблемы подготовки будущих учителей музыки к руководству эстрадными коллективами во внешкольной работе. Проведенный анализ состояния научного осмысления проблемы в психолого-педагогическом, эстетическом, музыкальном аспектах убеждает в том, что на сегодняшний день актуальной есть проблема усовершенствования подготовки высококвалифицированных специалистов к руководству эстрадными коллективами во внешкольной работе, которые должны уметь вовлечь подрастающее молодое поколение в глубокое познание произведений музыкального искусства и их творческого развития в процессе коллективных музыкальных занятий.

В диссертации руководство эстрадными коллективами рассматривается с позиций обеспечения педагогических условий для развития творческой активности участников и их самовыражения в процессе коллективного музицирования.

В результате теоретического анализа доказано, что успеваемость деятельности эстрадного коллектива возможна при условии профессиональной подготовки будущих учителей музыки, которая включает психолого-педагогический аспект (изучение индивидуально-психологических особенностей учеников, развитие эстетического вкуса и гуманных качеств у детей, формирование стойкого интереса в учеников к

музыкально-коллективной игре); музыкально-теоретический (знания по истории музыки, гармонии, аранжировке, импровизации, полифонии, анализу музыкальных форм); организационно-методический (создание эстрадного коллектива, владение методикой музыкального обучения и воспитания, технологией руководства музыкальным коллективом, умение влиять на коллектив и вовлекать учеников в творческую деятельность); операционно-действенный (навыки и умения игры на музыкальном инструменте).

В исследовании выделены структурные компоненты готовности будущих учителей музыки к руководству эстрадными коллективами во внешкольной работе, а именно: *мотивационно-познавательный; когнитивно-операционный; творческо-деятельный; эмоционально-волевой.* Соответственно смысловым параметрам отмеченных компонентов определены критерии и показатели подготовки студентов к исследуемому виду педагогической деятельности.

Анализ результатов, полученных в ходе диагностирования, позволил выявить определенные недостатки: студенты не имеют четкого представления о будущей музыкально-педагогической деятельности в качестве руководителя детского эстрадного коллектива; не понимают специфики руководства творческим коллективом; большинство студентов не владеет практическими умениями и навыками руководить музыкальным коллективом; не имеет сформированных эмоционально-волевых качеств, которые бы помогли руководителю преодолевать психологические барьеры и неуверенность. На основе диагностирования были выделены следующие уровни готовности будущих учителей музыки к руководству эстрадными коллективами во внешкольной работе: высокий, достаточный, низкий.

Формирующий эксперимент проводился соответственно разработанной методике подготовки студентов к руководству эстрадными коллективами во внешкольной работе и включал три этапа: первый этап (подготовительный) педагогической работы направлен на формирование у студентов стойкого интереса и заинтересованности в музыкально-педагогической деятельности руководителя творческого коллектива, выявления педагогических и профессиональных шагов и подходов в понимании специфики руководительной деятельности учителя музыки, обогащения и углубления знаний студентов по вопросам организации и руководства эстрадными коллективами во время изучения курса „Методика работы с эстрадными музыкальными коллективами”; второй этап (исполнительский) был направлен на формирование у студентов практических умений и навыков и проводился в условиях работы студенческого эстрадного музыкального коллектива; третий этап (завершающий) предусматривал развитие самостоятельности студентов в применении приобретенных практических умений и навыков руководства деятельности в условиях педагогической практики, которая проводилась на базе детского эстрадного музыкального коллектива дворца детей и молодежи г.Ровно. В ходе экспериментальной

работы были использованы различные формы работы: индивидуальные, групповые и коллективные.

Результаты теоретического обоснования и экспериментальной проверки засвидетельствовали позитивные сдвиги уровней сформированности готовности к руководству эстрадными коллективами во внешкольной работе у студентов экспериментальной группы в отличие от контрольной, что свидетельствует об эффективности и преимуществе предложенной методики и целесообразности ее применения в учебно-воспитательном процессе музыкально-педагогических факультетов высших учебных заведений.

Ключевые слова: руководство эстрадными коллективами, внешкольная работа, технология руководства, этапы методической подготовки к руководству.

Fylypchuk M.S. Methodology of preparing future music teachers for variety groups' leadership in the extra-work. - Manuscript.

Thesis for degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.02 - the theory and methodology of music education. - National Pedagogical University named after M.P. Dragomanova. - Kyiv, 2010.

The thesis deals with the problem of training future teachers of music to guide variety groups in the extra-work. Analyzed scientific literature on the variety performance and studied the process of formation and development of variety-collective performance as a specific kind of musical activity; disclosed specific of guide variety groups in the extra-work, defined and grounded pedagogical conditions that are necessary for successful leadership activity.

The paper defined the content, structure and criteria of the future teachers of music variety groups' preparedness for taking the leadership over their collectives.

Developed and implemented a special method of training future teachers of music in an educational process, which combines the preparatory (before rehearsal), performance (rehearsal), and final (creative) phases of the methodical preparation of future specialists to the leadership activity. Accomplished experimentally approbation of established methodology, which is accompanied by statistical data and confirming its effectiveness.

Key words: leadership of variety group, the extra-work, technology of leadership, phases of the methodical preparation to the leadership activity.